

РЕШЕНИЕ

№ 2183

гр. Пловдив, 15.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛОВДИВ, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на осемнадесети май през две хиляди двадесет и втора
година в следния състав:

Председател: Катя Р. Боева

при участието на секретаря Елена Ат. Неделчева
като разгледа докладваното от Катя Р. Боева Гражданско дело №
20215330101403 по описа за 2021 година

Съдът е сезиран с искова молба от В. В. В. против „Фератум България” ЕООД, с която е предявен иск с правно основание чл. 55, ал.1, предл. първо ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата в размер на 1000 лева, представляваща платена при начална липса на основание сума въз основа на недействителен договор за потребителски кредит № *** г., ведно със законната лихва от датата на депозиране на исковата молба в съда – 27.01.2021 г., до окончателното изплащане на сумата.

В исковата молба се излагат съображения, че на ** г. ищцата сключила с ответното дружество договор за потребителски кредит № **, по силата на който последното отпуснало заемна сума в размер на 800 лева, при уговорен фиксиран лихвен процент в размер на 23,00 % и ГПР – 49,11 %, като общо дължимата сума по кредита възлизала на 984 лева. Между страните било договорено и че изпълнението на задължението на ищцата ще бъде обезпечено от „Фератум Банк“, в изпълнение на което ищцата се задължила да заплати на същото сумата в размер на 816 лева. Ищцата погасила изцяло сумата по договора в общ размер на 1800 лева, която била изплатена на „Фератум България” ЕООД. От правна страна се посочва, че сключеният

договор се явява недействителен на основание чл. 22 ЗПК и нищожен на основание чл. 26, ал.1 ЗЗД. Възразява се, че сключеният договор не е в изискуемата форма на ЗПФУИ, доколкото не е представена необходимата преддоговорна информация на ищцата и кореспонденцията с нея не е извършвана посредством квалифициран електронен подпис. Според ищеца липсва посочване на размера на кредита, поради което е нарушена и нормата на чл. 11, ал.1, т.7 ЗПК, и начинът на формиране на ГПР, което е в нарушение на чл. 11, ал.1, т.10 ЗПК. В тази връзка се излагат доводи, че в размер на същия не е включено възнаграждението за поръчителството, което цели заобикаляне на разпоредбите на чл. 19, ал.4 ЗПК и чл. 10а, ал.2 ЗПК. Отделно се посочва, че и клаузата за поръчителство се явява неравноправна по смисъла на чл. 143, ал.1 ЗПП. Навеждат се съображения, че независимо, че договорът за поръчителство е сключен с „Фератум Банк“, сумата е изплатена на „Фератум България“ ЕООД като част от дължимите суми по договора за кредит. По този начин според ищеца се нарушава нормата на чл. 11, ал.1, т. 10 ЗПК, доколкото в процесния договор е посочено общо дължима сума в размер на 3202,20 лева, но ищцата е следвало да изплати сумата в общ размер на 5500 лева. Възразява се, че договорът за кредит е нищожен и поради противоречие с добрите нрави, доколкото клаузата, регламентираща годишния лихвен процент противоречи на добрите нрави. Като основания за недействителност на договора за кредит се изтъкват и липсата на условията за издължаване на кредита от потребителя, включително и погасителен план, както и липса на право на отказ на потребителя от договора и срока, в който това може да бъде направено. При условията на евентуалност, се възразява, че договорът е унищожаем поради измама, грешка и сключен при крайна нужда и явно неизгодни условия.

С молба вх. № 7434/17.02.2021 г. по описа на Районен съд Пловдив, ищцата пояснява, че липсва регистрирано лице „Фератум Банк“, поради което правоотношения са възникнали единствено с ответника „Фератум България“ ЕООД. Възнаграждението за поръчителство същата твърди да е заплащано на части именно на ответното дружество. Доколкото са налице множество нарушения на ЗПК, водещи до недействителността на договора, се претендира, че се дължи единствено главницата в размер на 1000 лева, като сумата над посочената до изцяло заплатената от 1800 лева се явява недължимо платена.

С молба вх. № 17924/12.04.2021 г. по описа на Районен съд Пловдив, постъпила след постановяване на разпореждането на съда за изпращане на препис от исковата молба на ответника по реда на чл. 131 ГПК, ищецът е заявил, че на основание чл. 214, ал.1 ГПК изменя предявения иск, като моли същият да се счита предявен за сумата от 25 лева, представляваща частичен иск от сумата в размер на 1000 лева.

В срока по чл. 131 ГПК е постъпил отговор на искова молба от „Фератум България“ ЕООД, с който се възразява, че депозираната искова молба се явява нередовна, както и че е нарушена местната подсъдност по чл. 113 ГПК. Възразява се, че ответникът не следва да отговаря по иска за недействителност на Договора за гаранция, доколкото същият е сключен с „Фератум Банк“, което е самостоятелно юридическо лице, а ответникът не е страна по договора. Изтъква се, че при сключване на договора за кредит са спазени изискванията на ЗПФУР и ЗЕДЕУУ, като ищецът е кандидатствал за потребителски кредит през интернет страницата на дружеството, посочил е телефонен номер и интернет поща, като сам е избрал да се възползва от допълнителна услуга – гаранция. След като бил одобрен по сключения договор, същият му бил изпратен на електронната поща, заедно с общите условия, погасителен план и преддоговорна информация. Ищецът изпратил нарочен СМС, с което той дал съгласието си да сключи договора за кредит. Досежно доводите за недействителност на ищеца, се възразява, че в договора за кредит е посочен общият размер на кредита, като в погасителния план е посочено как могат да бъдат заплатени отделните вноски, както и цялата законово необходима информация във връзка с ГПР. В тази връзка се посочва, че договорът за гаранция не увеличава ГПР, доколкото същият е сключен с различно от кредитора лице, и не се явява необходимо условия за сключване на договора за кредит. Посоченото не представлява и нелоялна търговска практика, доколкото е избрано от самия потребител. Досежно възражението за нищожност на възнаградителната лихва, се посочва, че същата съответства на законоустановеното, а именно: пет пъти размера на законната лихва. Посочва се, че към договора за кредит е приложен погасителен план, а правото на отказ от сключения договор е уредено в чл. 9 от общите условия към Договора. Възразява се и срещу наведените пороци за унищожяемост на договора, а досежно наличието на крайна нужда се позовава и на изтекла погасителна давност.

След преценка на събраните по делото доказателства и във връзка със становищата на страните, съдът от фактическа страна установява следното:

От представения по делото Договор № ** за предоставяне на потребителски кредит от ** г., сключен между страните /л. 6 – 8/, се установява, че ответникът е предоставил под формата на кредит сумата в размер на 800 лева на ищцата, като последната следвало да върне същата на 12 месечни вноски. Между страните бил уговорен лихвен процент в размер на 23,00 % и ГПР в размер на 49,11 %. В чл. 5 от договора било уговорено, че кредитът се обезпечава с поръчителство, предоставено от Ferratum Bank в полза на ответника. Одобряването на обезпечението се извършвало чрез одобряването на кредита.

По делото е представен Договор за гаранция /поръчителство/ от ** г. /л.163-165/, сключен между „Фератум Банк“ ЕАД и В.В., по силата на който се обезпечава Договор № ** за предоставяне на потребителски кредит от ** г., сключен между страните в производството. За обезпечаване на кредита, по силата на договора за гаранция, ищцата е следвало да заплати сумата в размер на 616 лева.

По делото е изготвена и СТЕ от в.л. А.К. /л.171 – 178/, от което се установява, че при кандидатстването за кредит, потребителят попълва необходимите данни. Във формата е налична секция „Избери гарант“, в която потребителят има възможност да избере една от две възможности: „Гаранция от Фератум Банк“, „Личен гаран/Поръчител“. При избор на някоя от двете възможности се зарежда форма с допълнителни данни за избрана така. Предоставени били данни на вещото лице от информационната система на „Фератум България“ ЕООД за наличие на кандидатстване на потребител „В.В.“ без избрана опция личен гарант за 2016 г. Установено е че използваният шрифт за основната част на текста на договора за кредит е изписана с шрифт от типа „Таймс Ню Роман“ с размер 12 pt.

По делото е прието заключение по допусната ССчЕ, изготвена от в.л. П. /л.180 – 184/, от което се установява, че общата сума, която ищцата е заплатила на ответника по договор за потребителски кредит 431676 г. е в размер на 927,29 лева. Таксата гарант е включена в размер на ГПР по договора за кредит, тъй като се предоставя по отделен договор. Изчислен

размерът на ГПР по договора възлиза на 49,11 %.

Изготвена е и допълнителна ССчЕ от в.л. П. /л.199-202/, като съобразно заключението на вещото лице, по сключения договор за кредит ищцата е заплатила освен сумата в размер на 927,29 лева и сумата в размер на 455,97 лева за такса гарант. Общо платената от нея сума възлиза на 1383,26 лева. При добавяне на такса гарант към ГПР, същият възлиза на 73,17 %.

По делото е изготвена и допълнителна ССчЕ /л.225-226/, като съобразно заключението на вещото лице, сумата по гаранцията в размер на 616 лева е преведена от ответника на „Фератум Банк“.

Съдът кредитира приетите по делото заключения по допуснатите ССчЕ, допълните ССчЕ и СТЕ, доколкото същите са компетентно изготвени, с необходимите знания и умения и съответстват на събрания по делото доказателствен материал. Същите не се оспорват от страните в производството.

Въз основа на така установеното от фактическа страна, съдът намира от правна страна следното:

За основателността на предявените осъдителни искове с правно основание чл.55, ал.1, изр.1 ЗЗД за връщане на платеното при начална липса на основание, следва да са се проявили следните факти в обективната действителност, а именно: ищецът да е платил процесните суми на ответното дружество по процесните договори за заем, които са недействителни. В доказателствена тежест на ищеца е да установи факта на плащането, а ответникът носи тежестта да докаже, че плащането е осъществено на валидно основание, т.е. че процесният договор за заем е действителен.

За основателността на предявените искове следва да се установи и че плащането на претендираната сума е при начална липса на основание, поради наличие на някое от специалните основания за недействителност на договора по чл.22 ЗПК. Също така, следва да се съобрази и трайната съдебна практика на ВКС, съгласно която за разлика от правомощията му по предявен нарочен установителен иск за нищожност на договор, при който е обвързан от наведените от ищеца основания, когато е сезиран с осъдителен иск за изпълнение на договорно задължение или с иск по чл. 55, ал.1, предл.1 ЗЗД за дадено без основание, съдът не само може, но е и длъжен да провери действителността на договора и на ненаведени от страните основания в

следните хипотези:

1) при нарушение на добрите нрави - така изрично т. 3 от ТР № 1/15.06.2010 г. на ОСТК на ВКС, решение № 229/21.01.2013 г. по т.д. № 1050/2011 г. на II т.о. на ВКС, решение № 252 от 21.03.2018 г. по т. д. № 951/2017 г. на ВКС, II т.о., решение № 247 от 11.01.2011 г. по т.д. № 115/2010 г. на ВКС, ТК, II т.о, решение № 125 от 10.10.2018 г. по гр. д. № 4497/2017 г. на ВКС, III г.о.

2) при неравноправни клаузи във вреда на потребителя - така изрично Решение № 23 от 07.07.2016 г. по т. д. 3686/2014 г. на ВКС, I т.о., решение № 188 от 15.12.2017 г. по т. д. № 2613/2016 г. на ВКС, II т.о., решение № 142 от 01.08.2018 г. по т. д. № 1739/2017 г. на ВКС, II т.о.

3) при нарушаване на императивни правни норми, които водят до накърняване на установения в страната правов ред, при положение, че за установяване на нищожността не се изисква събиране на доказателства - така изрично решение № 204 от 05.10.2018 г. по гр.д. № 3342/2017 г. на ВКС, IV г.о., решение № 198/ 10.08.2015 г. по гр.д.№ 5252/ 2014 г., ВКС, IV г.о, решение № 384 от 2.11.2011 г. по гр. д. № 1450/2010 г., ВКС, I г. о.

Затова с оглед изложените принципни постановки, съдът при разрешаването на настоящия правен спор, следва да обсъди наведените от ищеца доводи за недействителност на договорите за заем, а също и да извърши проверка дали е друго основание за нищожност на договорите в кръга на описаните, за които съдът, дори и без довод по предявен иск с правно основание чл.55 ЗЗД, следи служебно.

Съгласно чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10 ал. 1, чл. 11 ал. 1 т. 7- 12 и т. 20, чл. 12 ал. 1 т. 7- 9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност, защото последиците ѝ са възникнали при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане единствено на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи.

Съгласно чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10 ал. 1, чл. 11 ал. 1 т. 7- 12 и т. 20, чл. 12 ал. 1 т. 7- 9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези

императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност, защото последиците ѝ са възникнали при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане единствено на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи (арг. чл. 23 ЗПК).

Клаузата на чл. 5 от Договора за кредит възлага в тежест за заемателя да осигури обезпечение с поръчителство, предоставено от Ferratum Bank в полза на кредитора. Прочитът на съдържанието на посочената клауза и съпоставянето ѝ с естеството на сключения договор за паричен заем, налага разбирането, че по своето същество тя представлява неотменимо изискване за получаване на кредитно финансиране и на практика не предоставя избор за потребителя, както дали да предостави обезпечение, така и какво да бъде то.

Същевременно, кредиторът не включва възнаграждението по договора за поръчителство към ГПР, като стремежът му е по този начин да заобиколи и нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Съгласно чл. 22 ЗПК, вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит е недействителен, ако в същия не е посочен годишен процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя. Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съобразно §1, т. 1 от ДР на ЗПК, "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси". Предвид изложеното, то е необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да

преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай е посочено, че ГПР е 49,11 %, но от съдържанието на договора потребителят не може да се направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран ГПР. Нещо повече- както вече бе коментирано, предвид предпоставките, при които възниква задължението на потребителя да заплати възнаграждение за поръчителство, то същото е с характер на сигурен разход и следва да бъде включено изначално при формирането на ГПР. В случая, акцентът се поставя не само върху факта, че в тежест на потребителя се възлага заплащането на допълнително възнаграждение за ползвания финансов ресурс, но и върху обстоятелството, че ако това обстоятелство му бе известно (чрез изначалното му включване в разходите по кредитите), то той би могъл да направи информиран избор дали да сключи договора.

Всичко това поставя потребителя в подчертано неравностойно положение спрямо кредитора и на практика няма информация колко точно (като сума в лева) е оскъпяването му по кредита. Това се явява и в директно противоречие с чл. 3, пар. 1 и чл. 4 от Директива 93/13/ ЕИО. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР, на практика обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Целта на цитираната разпоредба е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да направи във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. От посоченото следва, че за да е спазена и разпоредбата на чл. 11, ал.1, т.10 от ЗПК, то е необходимо в договора да е посочено не само цифрово какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но и изрично, и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът ще направи и които са отчетени при формиране на ГПР. Още повече, че от заключението по допълнителната ССчЕ се установява, че ГПР, изчислен с включено възнаграждение за поръчителство, възлиза на 73,17 %, респ. надхвърля допустимият процент ГПР съобразно нормата на чл. 19, ал.4 ЗПК.

С оглед приетите по-горе постановки и доколкото се констатира, че в процесния договор е налице несъответствие между действителния и отразения в договора ГПР и включените в него компоненти, то следва да се приеме, че Договор №** за предоставяне на потребителски кредит от ** г.,

сключен между страните, е недействителен на основание чл. 22 ЗПК, вр. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. От това следва и че Договор за гаранция /поръчителство/, бидейки акцесорен, губи своето основание, а оттам и всички заплатени по него суми подлежат на връщане.

Впрочем, самият Договор за гаранция /поръчителство/, изначално е лишен от основание, тъй като по силата на посоченото правоотношение, в полза на потребителя не се предоставя услуга. Обезпечението е единствено и само в полза на кредитора - ищец, за което цялото възнаграждение е поето от потребителя. Нещо повече - в случай, че поръчителят „Фератум Банк“ изпълни и погаси вземането на длъжника, то има право на регрес срещу него за пълната стойност на платеното (чл. 2.3, последен параграф от договора за поръчителство). Тоест, срещу заплащането на възнаграждението по договора за поръчителство, което е в размер на 616 лева, ищецът- потребител не е получил каквато и да било услуга.

Предвид изложено, настоящият съдебен състав намира, че така сключеният договор за кредит се явява недействителен на основание чл. 22, доколкото не са спазени изискванията на чл. 11, ал.1, т. 10 ЗПК.

За да бъде уважен предявеният иск с правна квалификация чл. 55, ал. 1, пр. първо ЗЗД, то в тежест на ищеца е да установи, че е налице предаване, съответно получаване на парична престация, нейният размер и пряка причинно- следствена връзка между обогатяването и обедняването. В тежест на ответната страна е да изясни наличието на валидно правоотношение, по повод на което е осъществено имущественото разместване.

От приетата по делото ССЧЕ, неоспорена от страните, се установи, че ищецът е заплатил на ответника и то в хода на настоящото производство, сумата в размер на 1383,26 лева.

Доколкото договорът за кредит се явява недействителен, то на основание чл. 23 ЗПК ищецът дължи единствено чистата стойност по кредита в размер на 800 лева. За разликата над сумата в размер на 800 лева до цялата заплатена от 1383,26 лева, а именно: за сумата от 583,26 лева предявеният иск по чл. 55, ал.1 ЗПК се явява основателен, доколкото не се установи валидно правоотношение, по силата на което да заплатена. Предвид гореизложеното, ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати на ищеца, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1- во ЗЗД сума в размер от 583,26 лева,

представляваща предадена от ищеца на ответника сума при начална липса на основание, като за разликата над посочената сума до пълния претендиран размер от 1000 лева, предявеният иск следва да бъде отхвърлен.

По отношение на разноските:

При този изход на спора, право на разноски имат и двете страни.

Ищецът е представил доказателства за заплатени разноски в размер на 280 лева за заплатена държавна такса и депозити по допуснатите експертизи. Съразмерно на уважената част от исковата претенция ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сумата в размер на 163,31 лева.

Доказателства за извършени разноски са представени от ответника в размер на 330 лева за заплатено юрисконсултско възнаграждение, което с оглед фактическата и правна сложност на спора съдът определя в размер на 100 лева, и заплатени депозити за СТЕ и допълнителна ССЧЕ. Съразмерно на отхвърлената част от исковата претенция, ищецът следва да бъде осъден да заплати на ответника сумата в размер на 137,52 лева.

Следва да бъде определено и възнаграждение за процесуално представителство от един адвокат съразмерно на уважената част от исковата претенция в размер на 174,98 лева по чл. 38 ЗАДв. съобразно чл. 7, ал. 2, Наредба за минималните размери на адвокатските възнаграждения, които следва да се присъдят на адв. А. Д. К., ЕГН: *****.

Така мотивиран, Съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „Фератум България“ ЕООД, ЕИК: 200599406, **ДА ЗАПЛАТИ** на В. В. В., ЕГН: *****, на основание чл. 55, ал.1, предл. първо ЗЗД сумата в размер на 583,26 лева /петстотин осемдесет и три лева и двадесет и шест стотинки/, представляваща платена при начална липса на основание сума въз основа на недействителен договор за потребителски кредит № ** г., ведно със законната лихва от датата на депозиране на исковата молба в съда – 27.01.2021 г., до окончателното изплащане на сумата, **КАТО ОТХВЪРЛЯ** предявения иск за разликата над сумата в размер на 583,26 лева до пълния претендиран размер от 1000 лева, като неоснователен.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал.1 ГПК „Фератум България“ ЕООД,

ЕИК: 200599406, **ДА ЗАПЛАТИ** на В. В. В., ЕГН: *****, сумата в размер на 163,31 лева /сто шестдесет и три лева и тридесет и една стотинки/, съразмерно на уважената част от исковата претенция.

ОСЪЖДА „Фератум България“ ЕООД, ЕИК: 200599406, **ДА ЗАПЛАТИ** на адв. А. Д. К., ЕГН: *****, сумата в размер на 174,98 лева /сто седемдесет и четири лева и деветдесет и осем стотинки/, представляваща адвокатско възнаграждение за осъществено на В. В. В., ЕГН: *****, безплатно представителство в настоящото производство за един адвокат, определено от съда по реда на чл. 38 ал. 2 от Закона за адвокатурата.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал.3 ГПК В. В. В., ЕГН: *****, **ДА ЗАПЛАТИ** на „Фератум България“ ЕООД, ЕИК: 200599406, сумата в размер на 137,52 лева /сто тридесет и седем лева и петдесет и две стотинки/, съразмерно на отхвърлената част от исковата претенция.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд Пловдив в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Пловдив: _____/п/_____